

Pohjois-Karjalan

TALOUSKATSAUS

1 • 2009 toukokuu

- Muovituotteiden valmistus
- Metalliteollisuus
- Puun sahaus
- Puutuotteiden valmistus
- Kivituotteiden valmistus
- Kauppa
- Rakentaminen
- Majoitus- ja ravitsemisala
- Elintarvikkeiden valmistus
- Koulutus-, terveys- ja sosiaalipalvelut
- ICT ja tietojenkäsittelypalvelut
- Liike-elämän palvelut
- Kuljetus

Kasvun nopea hidastuminen näkyi loppuvuonna

Pohjois-Karjalassa tehtiin vuonna 2008 edelleen lujasti yhteistyötä äkillisten rakennemuutosten vaikutusten hoitamiseksi. Maailmantalouden muutokset toivat uusia haasteita erityisesti loppuvuonna.

Liikevaihdon kasvu hidastui loppuvuotta kohden, mutta koko vuonna päästiin kuitenkin vielä 3 prosentin kasvuun. Jälkimmäisen vuosipuoliskon osalta lukema oli ainoastaan 0,9 prosenttia, kun samaan aikaan koko maan kasvu oli 4,1 prosenttia.

Vuositasolla tarkasteltuna liikevaihto nousi eniten tietojenkäsittelytoimialoilla, 18,1 prosenttia vuoteen 2007 verrattuna. Seuraavaksi eniten kasvua kertyi rakentamisessa 13,8 prosenttia ja koulutuksen sekä terveys- ja sosiaalipalvelujen toimialoilla 13,4 prosenttia. Liikevaihto supistui eniten puun sahausessa 23,8 prosenttia sekä puutavaran valmistuksessa 19,1 prosenttia.

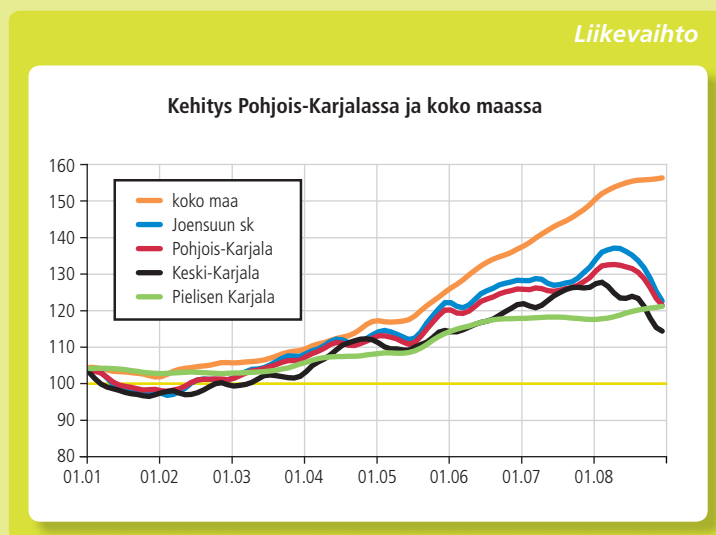
Maakunnan metallituotteiden valmistuksen liikevaihto on kehittynyt suuressa määrin viime vuosina. Hyvä kehitys jatkui vuoden 2008 tammi-kesäkuussa, lisäystä 10,9 prosenttia. Toisella vuosipuoliskolla kasvu kuitenkin hidastui ja heinä-joulukuussa liikevaihto kasvoi enää 0,9 prosenttia. Viimeisellä vuosineljänneksellä liikevaihto supistui ja niin vuoden kasvuksi jäi 5,9 prosenttia. Koko maan tasolla liikevaihdon lisäys oli 10,3 prosenttia.

Elintarvikkeiden valmistuksen liikevaihdon hyvä kasvu jatkui vuoden 2008 kaikilla vuosineljänneksillä. Vuoden lisäyksi kertyi Pohjois-Karjalassa 11,5 prosenttia, kun koko maan tasolla nousua tuli 8,8 prosenttia.

Tilastokeskuksen mukaan Pohjois-Karjalan tehdasteollisuuden vientiliikevaihto kääntyi laskuun vuoden 2007 alkupuolella. Viennin arvon lasku jatkui edelleen vuonna 2008. Vientiliikevaihto laski 9,4 prosenttia vuonna 2008, kun koko maan tasolla tehdasteollisuuden vientiliikevaihto kasvoi 3,2 prosenttia. TE-keskuksen tekemän vientikyselyn mukaan metalliteollisuuden osuus maakunnan kokonaisviennistä nousi metsäteollisuuden ohii.

Kaikkien toimialojen henkilöstömäärä on kehittynyt maltillisesti maakunnassa. Vuonna 2008 henkilöstömäärä kohosi 2,1 prosenttia vuoden 2007 tasosta. Henkilöstömäärä kasvoi eniten muovituotteiden valmistuksessa ja tietojenkäsittelypalveluissa. Vastaavasti kehitys oli supistuvinta sähköteknisten tuotteiden valmistuksessa ja informaatiosektorilla.

Samalla kun talous on heikentynyt, monet yritykset ovat jo valmistautumassa nousuun kehittämällä toimintaansa ja investoimalla tulevaisuutta varten. Vah-

vuoksia hyödyntämällä, voimakkaalla kehitystyöllä ja uutta yritystoimintaa luomalla lähivuosilta voikin odottaa parempaa.

Seuraava Pohjois-Karjalan talouskatsaus ilmestyy marraskuussa. Siinä tarkastellaan alkuvuosipuoliskon 2009 kehitystä.

Matti Kuosmanen

Pohjois-Karjalan talouskatsaustyöryhmän puheenjohtaja

Maakunnan kasvu jäi jälkeen valtakunnan tasosta

Suomen bruttokansantuotteen kasvu vuonna 2008 oli ennakkotietojen mukaan 0,9 %, mikä jäi edellisen vuoden nousua selvästi alemmalle tasolle. Taloudellisessa tilanteessa tapahtui jyrkkä muutos huonompaan suuntaan loppuvuodesta ja tuotannon puoli vuotta jatkuneen laskun myötä Suomi ajautui taantumaan. Teollisuuden arvonlisäyksen kasvu oli koko vuonna enää 0,3 %, rakentamisen arvo pysyi ennallaan ja palvelut kasvoivat vielä 1,5 %. Tuotannon kasvu jäi kulutuksen ja investointien varaan. Talouden kannalta tärkeä vienti supistui koko vuonna 1,1 % kun vielä edellisenä vuonna kasvu oli 8,1 %.

Pohjois-Karjalan talouskehitys jäi selvästi jälkeen koko maasta. Vuoden 2008 alkupuoliskolla kaikkien toimialojen liikevaihdon kasvu oli 4,4 % kun koko maan vastaava oli yli kaksinkertainen eli 9,6 %. Loppuvuodesta tilanne koko maahan nähden heikkeni entisestään ja kasvua kertyi enää 0,9 %, kun koko maassa kasvu oli hieman yli 4 %. Erityisesti marras- ja joulukuu olivat synkät kokonaisliikevaihdon osalta sillä vähennystä tuli vuoden 2007 vastaavaan aikaan peräti 6,4 %. Maakunnan koko maata heikomman kehityksen taustalla oli teollisuuden huono kehitys, tuotanto jopa laski jo alkuvuodesta lähtien. Loppupuoliskolla vähennystä kertyi 3,7 %, kun koko maassa tuotanto vielä kasvoi 2,1 %.

Suhteellisen vaatimattoman kokonaiskasvun sisällä oli paljon myös myönteisiä toimialatietoja. Rakentamisen nousu jatkui edelleen aiempien vuosien hyvällä tasolla kasvun oltua 10,5 %. Teollisuuden osalta myönteisintä oli elintarviketuotannon reilu 11,1 %:n kasvu, mikä sekä jatkoi aiempaa suuntaansa rakentamisen tavoin. Palvelupuolen kehitys 3,4 % oli myös ennakoitua parempi, palveluissa ilahduttavaa oli liike-elämän mukaan lukien tietojenkäsittelypalveluiden nopea kasvu. Teollisuudessa metsäsektorin alamäki jatkui, koko alan vähennysliikevaihdossa oli nyt 17,9 % edellisen vuoden vastaavaa aikaa alaisempi. Myös metalliteollisuus kokonaisuudessaan kääntyi pitkään jatkuneen kasvun jälkeen 5,8 %:n laskuun. Myönteisenä signaalina paremmasta kehityksestä oli pitkään alamaissa ollut kiviteollisuus, missä liikevaihto lähti lievään nousuun.

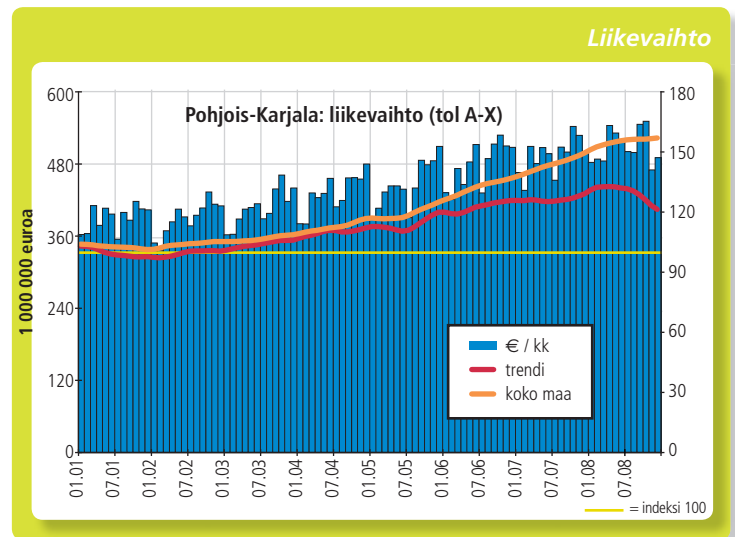
Teollisuuden työpaikkamäärä laski kolmatta vuotta peräkkäin. Työpaikkoja oli maakuntaliiton rekisterissä vuoden lopussa 12 773, missä vähennystä on 361 eli 2,7 %. Työpaikat vähenivät kaikissa seutukunnissa, suhteellisesti eniten Keski-Karjalassa. Kaikilla ns. päätoimialoilla tapahtui laskua, eniten metsäsektorilla. Maakunnan vahvan "veturin" metallin pitkään jatkunut kasvu taittui, mutta toimiala selvisi silti muita pääaloja paremmin.

Työttömyyden aleneminen jatkui lokakuun loppuun saakka, mutta kahden viimeisen kuukauden aikana työttömien määrä lähti selvään nousuun pääasiassa lomautusten johdosta. Niinpä vuoden lopussa työttömien määrä oli jo 5 % korkeampi kuin vastaavana aikana edellisenä vuonna. Myös koko maassa

työttömyys kääntyi nousuun, mutta koko vuonna Pohjois-Karjalan työttömyystilanteen kehitys oli valtakunnan keskimääristä huonompi. Koko vuoden työttömyysaste 13,4 % oli työhallinnon tietojen mukaan maakunnittain heikoin, maan työttömyysaste oli 7,6 %. Työttömiä oli koko vuonna keskimäärin 10 200.

Maakunnan väestömäärä aleni 572 asukasta. Vähennystä tuli selvästi edellisvuotta vähemmän, mikä selittyi lähtömuuton vähenemisellä sekä erityisesti maahanmuutolla. Joensuun seudulla väestö kasvoi, mutta muissa seutukunnissa tapahtui edelleen vähenemistä. Maakunnassa oli vuoden 2008 lopussa 166 129 asukasta.

Seppo Tiainen

KEHITYS Pohjois-Karjalassa 7.-12.2008/7.-12.2007

Liikevaihto

	Henkilöstömäärä muutos %	Liikevaihto 1000 e		Muutos	
		7.- 12.2008	7.- 12.2007	1 000 e	%
Tietojenkäsittelypalvelut (tol 72)	11,6	15 087	12 642	2 446	19,3
Elintarvikkeiden valmistus (tol DA)	9,3	138 143	124 345	13 798	11,1
Rakentaminen (tol F)	8,6	312 798	282 969	29 829	10,5
Tutkimus ja kehittäminen (tol 73,743)	0,1	3 189	2 889	299	10,4
Liike-elämän palvelut (tol K)	5,3	145 661	132 583	13 078	9,9
Muovituotteiden valmistus (tol 252)	7,2	74 277	67 643	6 634	9,8
Terveys- ja sosiaalipalvelut (tol N)		46 760	44 841	1 919	4,3
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (tol H)	4,6	58 955	56 787	2 169	3,8
Palvelut (tol G-Q)	3,5	1 322 107	1 278 811	43 297	3,4
Kauppa (tol G)	6,7	857 445	832 684	24 761	3,0
Kivituotteiden valmistus (tol 267)	-10,6	36 295	35 364	931	2,6
Kaikki toimialat yhteensä (tol A-X)	2,7	3 049 244	3 022 757	26 487	0,9
Metallituotteiden valmistus (tol 28)	-0,3	130 572	129 458	1 114	0,9
Sähkötekniikan tuotteiden valmistus (tol DL)	-13,3	67 005	67 314	-310	-0,5
Jalostus (tol C-F)	0,7	1 588 967	1 608 688	-19 720	-1,2
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne (tol I)	-1,2	179 150	182 751	-3 601	-2,0
Koko teollisuus (tol CDE)	-2,1	1 270 588	1 319 256	-48 668	-3,7
Tehdasteollisuus (tol D)	-2,8	1 109 010	1 174 928	-65 918	-5,6
Koko metalli (tol 27-34)		402 021	426 572	-24 550	-5,8
Informaatiosektori	-10,4	114 553	125 535	-10 982	-8,7
Koneiden ja laitteiden valmistus (tol DK)	2,3	206 886	232 204	-25 317	-10,9
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (tol 201)	-11,5	118 528	140 073	-21 546	-15,4
Puutavaran valmistus (tol 202-205,361)	-7,3	57 601	74 543	-16 942	-22,7

Hilun paikka vastaa kysyntään

Yrittäjä Hillevi "Hilu" Turunen aloitti kesällä kolme vuotta sitten Pyytivaaran Pidot ja Pullat –pitopalveluyrityksen pyörittämisen kotioloissa. Sen jälkeen on tapahtunut paljon. Toiminta on laajentunut, yrityksellä on uudet toimitilat ja yrittäjän lisäksi töissä on yksi vakinainen TE-keskuksen tuella palkattu työntekijä.

– Ajatuksena minulla oli yritystä perustaessani, että hankin pikkuhiljaa pitopalveluasiakkaita ja toimin alihankkijana muille yrityksille, selittää nuori yrittäjä.

Uudet määräykset kuitenkin kielsivät pitopalveluyrityksen pitämisen kotona.

– Työtä oli enemmän kuin ehti tekemään, joten tuntui hölmöltä lopettaa toiminta määräysten vuoksi, Hilu kertoilee tilanteesta vuonna 2007.

Aivan sattumalta Hilu löysi yritykselleen keittiötilat Kontiolahden keskustasta. Uusi sijainti lisäsi asiakaskuntaa sekä pitopalvelu- että leipomopuolelle ja lounasruoallekin oli kysyntää. Pohdintojen jälkeen heinäkuussa 2008 Hilu aloitti neuvottelut keittiön yhteydessä olevasta tilasta Kontiolahden kunnan kanssa. Tiloihin oli tarkoitus perustaa lounaspaikka.

Josekista hän sai käytännön apua kannattavuuslaskelmissa. Laskelmat näyttivät vihreää valoa "Hilun Paikalle".

– Hilun Paikan avaaminen oli ensimmäinen kerta kun jouduin ottamaan ulkopuolista rahoitusta yritykseen. Se oli minulle hirvittävän iso kynnyks. Siinä tuli Finnvera mukaan kuvioihin, ihmettelee yrittäjä itsekin asioiden järjestymistä.

Asiakastiloja Pyytivaaran Pidot ja Pullat käyttää myös pitopalvelutilaisuuksiin sekä kahvilana.

Yksi yrityksen kantavista kulmista nyt ja varmasti myös tulevaisuudessaakin. Jo yritystoiminnan alusta lähtien Hilu Turunen on työllistänyt keikkaluonteisesti ihmisiä, mutta nyt Pyytivaaran Pidot ja Pullat on palkannut ensimmäisen vakituisen työntekijän.

– Palkkaamiseen sain yksinyrittäjän ensimmäisen työntekijän palkkaukseen tarkoitettua tukea, jota hain TE-keskukselta, kertoo Hilu.

Hän kertoo, että tuen saaminen kannusti vakituisen työntekijän palkkaamiseen.

– Totta kai tuesta on iso apu, hän myöntää.

Tiedon tuesta Hilu sai lehdestä, mutta hän ei ollut varma voisiko hän saada sitä. Josekista asia varmistui.

– Hakemukset TE-keskukseen päin oli todella helppo tehdä, kiittelee Hilu.

Varauskirja täyttyy jo vuodelle 2010

Laman vaikutuksista pitopalveluyrittämiseen Hilu Turunen ei vielä osaa sanoa, koska esimerkiksi häätilaisuuksiin pitopalvelu varataan jo vuosi aikaisemmin. Pyytivaaran Pitojen ja Pullien varauskirja alkaa täyttyä jo vuodelle 2010 eli sen puoleen lama ei ainakaan vielä ole iskemässä niihin ruokapöytiin.

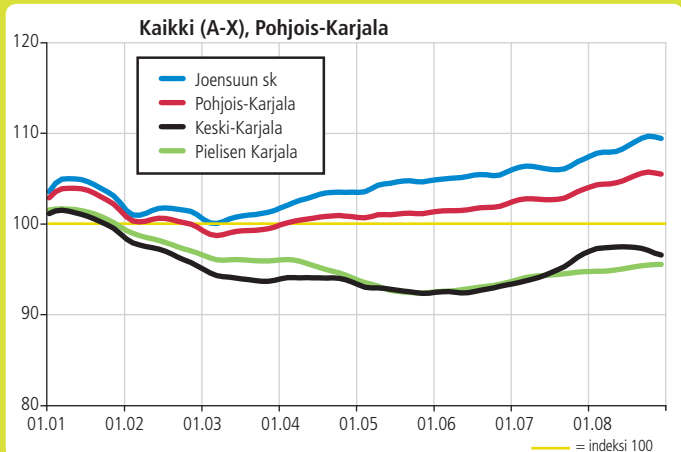
– Tilanne oli kehittymässä alalla siihen suuntaan, että ihmiset ostivat valmista ja oppivat hyödyntämään ulkopuolista apua. Kenties lama kääntää tilanteen taas siihen, että itse leivotaan enemmän. Toisaalta ne, joilla on työtä, ovat entistä kiireisempiä ja mielellään ottavat kaiken valmiina, Hilu pohdiskelee taloustilanteen vaikutuksia.

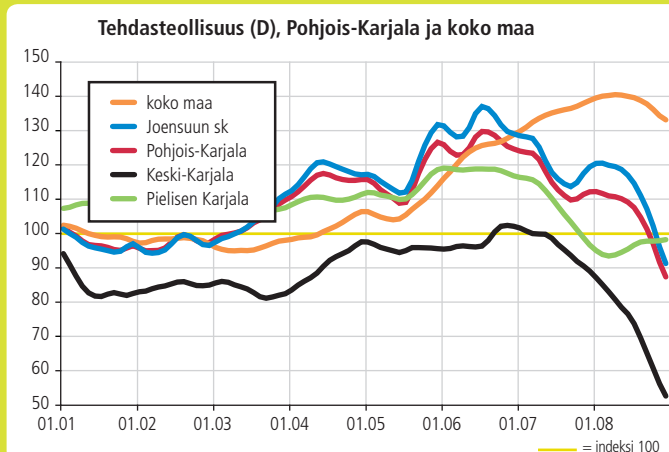
Hilu Turunen sai tilat lounaspaikalle Kontiolahden keskustasta. Tilat toimivat myös kahvilana.

Tuki kannusti työntekijän palkkaamiseen
Pitopalvelutyötä Hilulla on todella paljon ja se on

Henkilöstö

Vienti

Nousee

Kuvaa muutosta ajalta 7.-12/2008 edellisen vuoden vastaavan ajankohdan lukuihin.

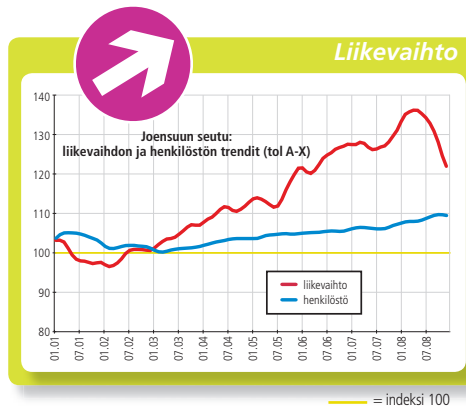
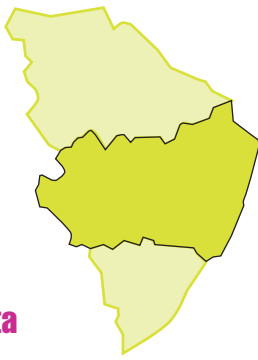
Ennallaan

Laskee

Indeksi 100 on vuosi 2000. Vuoden 2008 tiedot tarkentuvat vuoden 2009 loppuun asti. Henkilöstömäärä = yrityksissä tehdyt henkilötyövuodet eli ns. kokopäivätyölliset työntekijät. Ei sisällä alkutuotantoa ja julkista sektoria. Toimialanumerointi on Tilastokeskuksen TOL-luokituksen mukainen. Tilastokeskuksen suhdannetiedoissa Perlos luetaan sähköteknisten tuotteiden valmistukseen.

Joensuun seutukunta

Keski-Karjalan seutukunta

Taantuma koettelee – valopilkuna palveluiden kasvu

Joensuun seudulla kaikkien toimialojen liikevaihto oli hivenen plussan puolella, vaikka joillakin aloilla kehitys on kääntynyt jyrkkään laskuun. Sen sijaan positiivista oli henkilöstömäärän 3,2 prosentin kasvu, mikä tarkoittaa toistatuhatta uutta työpaikkaa edellisvuoden samaan ajanjaksoon verrattuna.

Taantuma on iskenyt jo Joensuun seudulle. Euro-määräisesti pahimmin taantuma koettelee vientipainotteisia aloja kuten tehdasteollisuutta, koneiden ja laitteiden valmistusta sekä koko metallia. Kaikki toimialat yhteenlaskettuna jäätin kuitenkin hiuksen hienosti plussan puolelle – liikevaihto kasvoi 28 miljoonaa euroa eli noin 1,2 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajanjaksaan verrattuna. Yhteensä liikevaihtoa vuoden 2008 loppupuoliskolla oli noin 2,319 miljardia euroa.

Joensuun seudulla prosentuaalisesti paras kasvu on tietojenkäsittelypalveluissa, jossa liikevaihdon kehitys jatkui yli 19 prosentin vauhdilla. Rahassa kasvua on noin 2,3 miljoonaa euroa. Myös muovituotteiden valmistuksessa puhaltavat suotuisat tuulet. Liikevaihto on kasvanut 15,5 prosenttia ja rahassa noin 7,7 miljoonaa euroa. Palvelut on vuoden 2008 toisen puoliskon valopilkku – prosentuaalisesti kasvua oli vain 2,6 prosenttia, mutta rahassa yli 26 miljoonaa euroa. Rakentamisen hiipumisesta puhutaan yleisesti. Joensuun seudulla kuitenkin rakentamisessa oli lähes 9 prosentin kasvu, joka euroina tarkoittaa yli 19 miljoonaa.

Tutkimus ja kehittäminen yltävät yli 10 prosentin kasvuun, joka on vaatimattomasti noin 200 000 euroa. Sen sijaan liike-elämänpalveluissa kasvua oli vajaa 10 prosenttia, mutta rahassa noin 11,5 miljoonaa euroa. Melko tasaista muutaman prosentin kehitystä on ollut majoitus ja ravitsemistoiminnassa

sekä koulutus, terveys ja sosiaalipalveluissa. Lähes paikalleen pysähtyneenä ovat metallituotteiden valmistus ja jalostus. Sähkötekniikan tuotteiden valmistus jää prosentin verran miinukselle, mutta synkempää on koko teollisuudessa negatiivisen kehityksen ollessa 1,5 prosenttia pakkasella. Muutaman prosentin negatiivisessa vireessä ovat myös puunsaahaus, tehdasteollisuus sekä kuljetus, varastointi ja tietoliikenne. Tehdasteollisuudessa pienehköstä prosentista huolimatta vaikutus on melko suuri eli noin 24,6 miljoonaa euroa.

Koko metalli on ajautunut jo yli 7 prosentin laskuun. Rahassa se tarkoittaa lähes 27 miljoonaa euron pudotusta. Vielä synkempi tilanne oli informaatiosektorilla (-9,4%), puutavaran valmistuksessa (-11,8%) ja mineraalituotteiden valmistuksessa (-12,8%). Suurista prosentteista huolimatta yhteenlaskettu euromääräinen vaikutus viimeksi mainitulla oli vain noin 19 miljoonaa. Vaikein tilanne vuoden 2008 lopun osalta oli koneiden ja laitteiden valmistuksessa, jossa liikevaihto putosi lähes 15 prosenttia. Euromääräisenä pudotus oli myös ennätysluokkaa ollen lähes 30 miljoonaa euroa miinuksella.

Vaikka näkymät monelta osin ovat synkeät, on merkillepantava henkilöstömäärän positiivinen kehitys. Vuoden 2008 loppupuoliskolla syntyi alueelle toistatuhatta uutta työpaikkaa. Ilahduttavan paljon.

Pekka Nuutinen, toimitusjohtaja, JOSEK Oy

Äkillinen rakennemuutos näkyy

Keski-Karjalassa liikevaihdon kehitys heikkeni loppuvuotta 2008 kohden. Erityisesti teollisilla toimialoilla liikevaihto lähti laskuun muutamaa alatoimialaa lukuun ottamatta. Laskukausi kohdistui erityisesti puutoimialaan, sillä sekä puutavaran valmistuksen (-36 %) että puun sahausksen, höyläyksen ja kyllästykseen liikevaihdot (-43 %) sukelsivat jyrkästi loppuvuonna. Kaikkien toimialojen liikevaihdon kehitys oli loppuvuonna reilut neljä prosenttia miinuksella edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna.

Ilonaiheita Keski-Karjalassa olivat liike-elämän palvelut sekä rakentaminen, jonka liikevaihto kasvoi edelleen parin edellisen vuoden tapaan. Liike-elämän palveluissa liikevaihdon kehitys oli erityisen suotuisaa vuoden 2008 loppupuoliskolla ja toimiala kasvoi selkeästi nopeimmin (31 %).

Palveluiden liikevaihto jatkoi kasvuaan vuoden 2008 ajan, vaikkakin kasvu hiipui loppuvuotta kohti. Myös kaupan liikevaihto kasvoi edelleen. Sekä palvelut että kauppa kasvoivat loppuvuonna yli kolme prosenttia edellisen vuoden samaan ajanjaksoon verrattuna.

Koko keskikarjalaisen teollisuuden liikevaihto laski lähes 15 prosenttia. Teollisuuden heikosta kehityksestä poikkesi positiivisesti koneiden ja sähkötekniikan laitteiden valmistus, jonka liikevaihto kasvoi loppuvuosispuolikkaalla viisi prosenttia. Heikoiten menee puutavara- ja sahatteollisuudella, joiden liikevaihdot pienenevät jyrkästi edelliseen vertailuajanjaksoon verrattuna. Puu- ja sahatteollisuuden taantuma edesauttoi seudun joutumista äkilliseen rakennemuutokseen. Metallilla sen sijaan meni

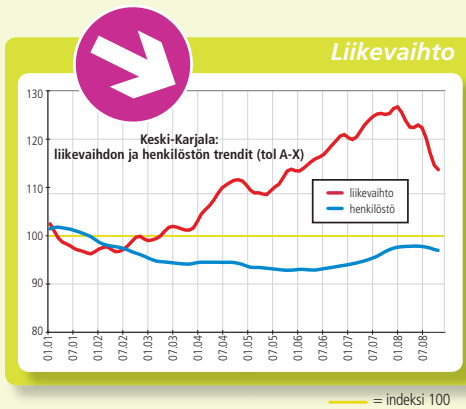
KEHITYS JOENSUUN SEUTUKUNNALLA 7.-12.2008 / 7.-12.2007

Liikevaihto

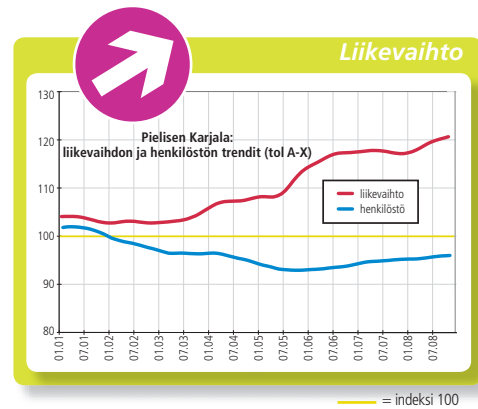
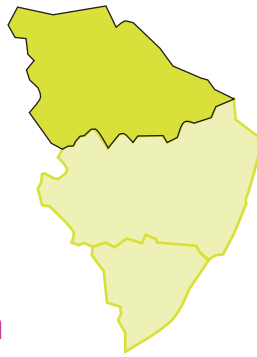
	Liikevaihto 1000 e		Muutos	
	7.-12.2008	7.-12.2007	1000 e	%
Tietojenkäsittelypalvelut (tol 72)	14 193	11 905	2 289	19,2
Muovituotteiden valmistus (tol 252)	57 087	49 433	7 654	15,5
Elintarvikkeiden valmistus (tol DA)	117 240	105 132	12 109	11,5
Tutkimus ja kehittäm. (tol 73,743)	2 405	2 180	226	10,4
Liike-elämän palvelut (tol K)	129 321	117 812	11 509	9,8
Rakentaminen (tol F)	233 555	214 466	19 088	8,9
Majoitus- ja ravitsemistoim. (tol H)	45 125	43 320	1 805	4,2
Koulutus, terv.- ja sos.palv. (tol M-N)	32 783	31 576	1 208	3,8
Palvelut (tol G-Q)	1 039 972	1 013 714	26 257	2,6
Kauppa (tol G)	664 573	652 198	12 375	1,9
Metallituotteiden valmistus (tol 28)	118 573	116 870	1 703	1,5
Kaikki toimialat yhteensä (tol A-X)	2 319 838	2 291 663	28 174	1,2
Jalostus (tol C-F)	1 181 181	1 176 935	4 246	0,4
Sähkötekniikan tuott. valm. (tol DL)	61 750	62 424	-674	-1,1
Koko teollisuus (tol CDE)	940 364	955 152	-14 788	-1,5
Puun sahaus, höyläys ja kyll. (tol 201)	56 618	57 692	-1 073	-1,9
Tehdasteollisuus (tol D)	820 986	845 611	-24 625	-2,9
Kuljetus, varastointi ja tietoliik. (tol I)	138 016	143 124	-5 108	-3,6
Koko metalli (tol 27-34)	348 863	375 792	-26 929	-7,2
Informaatiosektori	107 273	118 411	-11 138	-9,4
Puutavaran valm. (tol 202-205,361)	34 142	38 723	-4 581	-11,8
Mineraalituotteiden valmistus (tol 26)	18 667	21 416	-2 749	-12,8
Koneiden ja laitteiden valm. (tol DK)	170 516	199 953	-29 437	-14,7

KEHITYS KESKI-KARJALASSA 7.-12.2008 / 7.-12.2007

Liike-elämän palvelut (tol K)
Rakentaminen (tol F)
Koneiden ja sähkötekniikan tuotteiden valmistus (tol 29-33)
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (tol H)
Palvelutoimialat (tol G-Q)
Informaatiosektori (ICT)
Kauppa (tol G)
Koko metalli (tol 27-34)
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne (tol I)
Koulutus, terveys- ja sosiaalipalvelut (tol M-N)
Kaikki toimialat yhteensä (tol A-X)
Jalostus (tol C-F)
Koko teollisuus (tol CDE)
Metallituotteiden valmistus (tol 28)
Tehdasteollisuus (tol D)
Puutavaran valmistus (tol 202-205,361)
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (tol 201)

Pielisen Karjalan seutukunta

Keski-Karjalassa

vielä viime vuonna vähän paremmin. Koko metallin liikevaihto kasvoi aina viimeistä vuosineljännestä lukuun ottamatta, joten loppuvuoden kasvu jäi vajaan kolmeen prosenttiin.

Keski-Karjalan tehdasteollisuuden vienti alkoi vähetä jo 2007. Vienti väheni vuonna 2008 kiihtyvällä vauhdilla niin, että loppuvuosipuolikkaan aikana se jäi kolmanneksen edellisen vuoden ajanjaksoon verrattuna. Viennissä näkyy erityisesti puutoimialan heikko kehitys. Henkilöstömäärässä rakennemuutos ei vielä viime vuoden loppupuolella näy, sillä henkilöstö lisääntyi yrityksissä 1,5 % verrattuna edeltävän vuoden vastaavaan aikaan. Samoin palkkasumman kehitys on ollut noin 3-5 prosentin kasvussa.

Risto Hiltunen,
Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI

Kasvu jatkui Pielisen Karjalassa

Myönteinen kehitys jatkui Pielisen Karjalassa usealla toimialalla. Erityisen hyvää kehitys oli metalli- ja koneiteollisuudessa, rakentamisessa sekä palvelutoimialoilla. Puutoimialan vaikeudet sen sijaan jatkuivat, mutta ne eivät enää syventyneet.

Vuoden 2008 jälkipuoliskolla yritysten liikevaihto kasvoi 3,6 %, henkilöstömäärä 1,2 % ja palkkasumma 2,9 %.

Vienti sen sijaan supistui 1,6 %. Nämä Pielisen Karjalan luvut ovat tällä kertaa koko Pohjois-Karjalan parhaat. Vaikeutuvassa suhdanteessa monialainen ja eteenpäin katsova teollisuus näyttää kriisinsietokykyä.

Hyvien kasvulukujen taustalta löytyy metalliteollisuuden voimakas kasvu, verkostoituminen ja uusien markkina-alueiden löytyminen. Toinen merkittävä tekijä ovat kaupan ja matkailun investoinnit, jotka näkyvät sekä rakentamisessa mutta myös jo näiden alojen liikevaihdon kehityksessä. Matkailun ja kaupan kasvun taustalla on muun muassa venäläisten matkailijoiden määrän vakaa kasvu. Hoivayrittäjyyden volyymien kasvu näkyy näissä luvuissa selvästi. Palvelutoimialojen kasvua 8,4 % voidaan myös pitää hyvänä. Myös Pielisen Karjalassa perinteikäs elintarvikkeiden valmistus jatkoi kasvuaan.

Pielisen Karjalan tämänhetkiset vaikeudet liittyvät puu- ja kivialaan, jotka vetävät suuren volyyminsä takia koko tehdasteollisuuden, teollisuuden ja jalostuksen miinukselle. Lievää miinusta on myös liike-elämän palveluissa, jonka myönteinen kehitys taittui. Tärkeää on kuitenkin se, ettei yksiköjä ei ole suljettu, vaan tuotantoa on ainoastaan rajoitettu. Tällä on suuri merkitys lähdeittäessä seuraavaan

nousukauteen valtakunnallisesti.

Pielisen Karjalassa on panostettu voimakkaasti teollisuusyritysten kehittämiseen. Nämä tulokset alkavat nyt näkyä erityisesti metalliyritysten liikevaihdon kasvuna. Erityisen hyviä tuloksia on saatu yritysten yhteistarjousista isoille toimijoille kuten kaivos- ja konepajateollisuuteen. Esimerkiksi PIKES Oy:ssä on käynnissä kolme isoa kehittämishanketta, jotka kaikki edistävät metalli- ja koneenvalmistusyritysten ripeää kasvua. Yritysten yhteismarkkinointia on aloitettu myös ulkomaille.

Viimeistään näiden lukujen valossa voidaan todeta, että metalli ja siihen sisältyvä koneenrakentaminen ovat kooltaan jo 40 prosenttia puutoimialasta.

Näin Pielisen Karjala on kasvattanut itselleen rautatalan, jonka varassa se kulkee taantuman yli.

Asko Saatsi
Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy

7.-12.2007		Liikevaihto	
Liikevaihto 1000 e		Muutos	
7.- 12.2008	7.- 12.2007	1 000 e	%
6 810	5 194	1 616	31,1
50 535	44 108	6 428	14,6
30 004	28 578	1 426	5,0
4 079	3 925	154	3,9
115 458	111 323	4 135	3,7
3 609	3 503	106	3,0
75 471	73 426	2 045	2,8
34 730	34 365	364	1,1
21 242	21 322	-79	-0,4
4 448	4 562	-115	-2,5
327 706	342 541	-14 835	-4,3
198 091	217 925	-19 835	-9,1
149 224	174 231	-25 007	-14,4
4 692	5 697	-1 006	-17,6
113 886	144 394	-30 507	-21,1
19 074	29 846	-10 773	-36,1
18 251	32 071	-13 820	-43,1

KEHITYS PIELISEN KARJALASSA 7.-12.2008 / 7.-12.2007		Liikevaihto		
Liikevaihto 1000 e		Muutos		
7.- 12.2008	7.- 12.2007	1 000 e	%	
Koneiden ja sähköteknisten tuotteiden valmistus (tol 29-33)	11 055	8 816	2 239	25,4
Rakentaminen (tol F)	28 803	23 903	4 899	20,5
Koko metalli (tol 27-34)	19 113	16 362	2 750	16,8
Koulutus, terveys- ja sosiaalipalvelut (tol M-N)	7 122	6 359	763	12,0
Kauppa (tol G)	117 432	107 139	10 293	9,6
Palvelutoimialat (tol G-Q)	166 526	153 608	12 918	8,4
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne (tol I)	19 431	18 051	1 380	7,6
Informaatiosektori (ICT)	4 230	3 942	289	7,3
Elintarvikkeiden valmistus (tol DA)	14 923	14 159	765	5,4
Kaikki toimialat yhteensä (tol A-X)	398 366	384 562	13 803	3,6
Metallituotteiden valmistus (tol 28)	6 661	6 477	185	2,9
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (tol H)	9 805	9 619	186	1,9
Liike-elämän palvelut (tol K)	9 478	9 542	-64	-0,7
Jalostus (tol C-F)	208 880	210 986	-2 106	-1,0
Koko teollisuus (tol CDE)	180 174	186 841	-6 667	-3,6
Tehdasteollisuus (tol D)	172 978	181 999	-9 021	-5,0
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (tol 201)	44 552	50 969	-6 417	-12,6
Puutavaran valmistus (tol 202-205,361)	4 706	6 115	-1 409	-23,0

Metallituotteiden valmistus (28)

Metallituotteiden valmistuksessa kasvun tasoittumisen merkkejä oli näkyvissä jo syksyllä 2008. Muutoksen jyrkkyyttä ei kuitenkaan tuolloin osattu arvioida.

Vuoden 2007 toimiala eli voimakasta kasvun aikaa. Liikevaihto kasvoi Pohjois-Karjalassa miltei 18 %.

Vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla kasvu oli vielä 10,9 %, mutta toisella vuosipuoliskolla kasvu hidastui huomattavasti ja oli enää 0,9 %.

Koko vuoden liikevaihdon kasvuksi tuli kuitenkin vielä 5,9 %. Toimialan liikevaihto oli 274,9 miljoonaa euroa vuonna 2008.

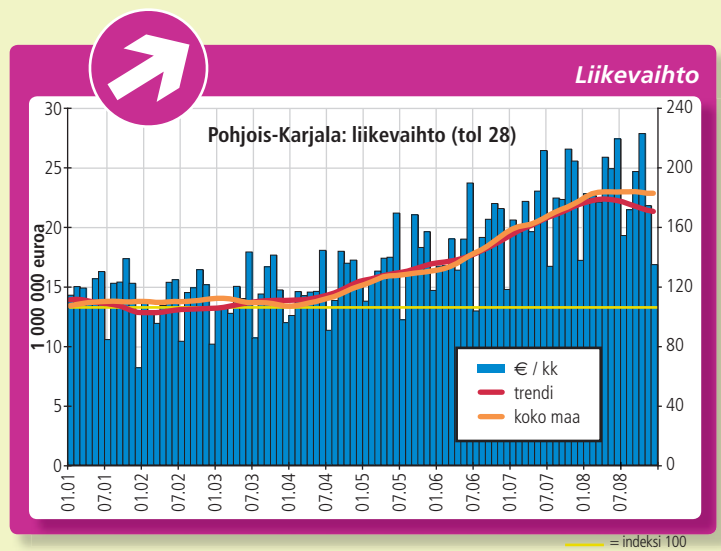
Maakunnan kasvutrendi on noudatellut toimialan valtakunnallista kehitystä vuosikymmenen ajan. Vuoden 2008 alkupuoliskolla Pohjois-Karjala kuitenkin putosi valtakunnallisesta kasvuvauhdista jonkin verran ja ero on kasvanut edelleen. Koko maassa kasvu syntyi viime vuonna 11 %.

Toimialan toimipaikkojen lukumäärä kymmeneen viimeisen vuoden aikana on kasvanut noin 10 % ja on nyt tuon ajanjakson korkeimmalla tasolla. Tällä hetkellä toimipaikkojen lukumäärä on 146. Useat toimialan yrityksistä ovat maakunnan kone- ja laitevalmistustoimialan yritysten sopimusvalmistajia

tai alihankkijoita, joten viimeksi mainitun toimialan kehitys heijastuu myös metallituotevalmistukseen.

Tilaukannat ovat kone- ja laitevalmistuksen puolella romahtaneet ja tulevaisuuden ennuste on epävarma. Monella maakunnan kone- ja laitevalmistajalla ovat lomautukset käynnissä ja nämä tulevat heijastumaan myös alihankintaa tekevien metallituotteita valmistavien yritysten toiminnassa.

Metallituotteiden valmistuksen toimialalla henkilöstön määrä Pohjois-Karjalassa on ollut kasvussa vuoden 2003 laskun jälkeen. Vuonna 2007 kasvu voimistui entisestään ollen 9 %. Vuoden 2008 aikana henkilöstön määrän kehitys tasaantui ja jäi 1,8 % positiiviseksi. Taso on lähellä vuoden 2004 kasvun tasoa. Nykyisessä markkinatilanteessa, jossa ei ole käännettä parempaan vielä näkyvissä, hen-

Koko metalli (27-34)

Koko metallin toimialaryhmässä (tol 27-34) alan yritysten liikevaihto säilyi miltei ennallaan Pohjois-Karjalassa vuonna 2008. Muutos oli -0,1 % ja vuoden 2008 liikevaihto toimialaryhmässä 886,4 miljoonaa euroa.

Vuonna 2007 toimialaryhmän liikevaihdon kasvu oli positiivinen 1,5 % verran. Muutokset ovat olleet pieniä vuodesta 2006 lähtien. Vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla toimialaryhmän liikevaihdon kehitys oli vielä suotuisaa ja kasvu oli 5,1 %. Toisella vuosipuoliskolla kehitys oli kuitenkin negatiivista, joka mitätöi alkuvuoden hyvän kehityksen. Koko metallin toimialaryhmässä on toimipaikkoja Pohjois-Karjalassa noin 300.

Toimialan vieni väheni vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla yli 4 %. Toisella vuosipuoliskolla negatiivinen kehitys oli vielä voimakkaampaa ja koko vuoden viennin kehitys oli 5,3 % pienempi kuin edellisenä vuonna. Vuoden 2008 toimialaryhmän viennin arvo oli 351,4 miljoonaa euroa. Koko metallin toimialaryhmää koskevat samat haasteet kuin metallituotteiden tai koneiden ja laitteiden tuotannon toimialoilla.

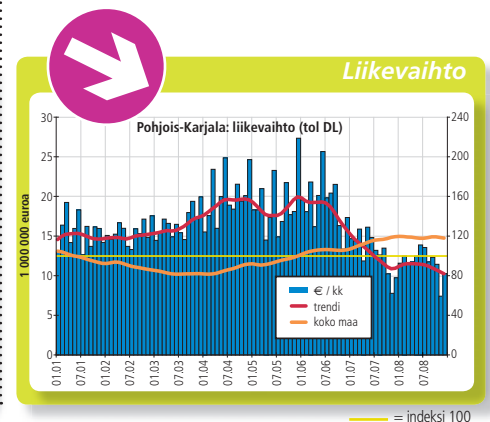
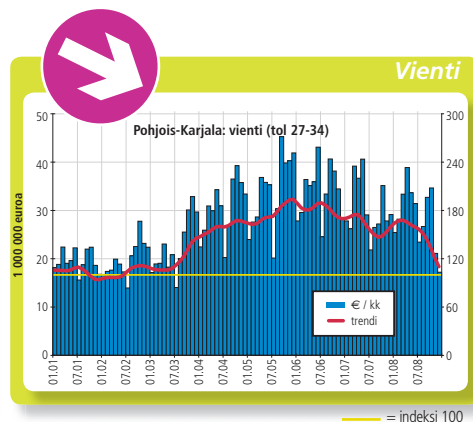
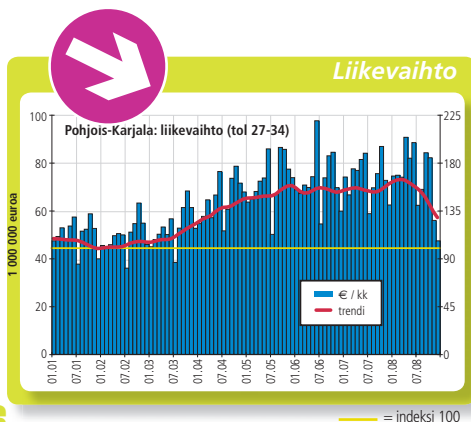
Sähköteknisten tuotteiden valmistus (DL)

Sähköteknisten tuotteiden valmistuksen liikevaihto on pudonnut 45 %:iin ennätysvuodesta 2004. Loppuvuoden kehitys 2008 oli samaa tasoa kuin vuotta aikaisemmin, mutta koko vuoden liikevaihto oli 10 % pienempi kuin edellisvuonna.

Kahden edellisen vuoden negatiivinen kehitys johtui yhdestä maan suurimmasta alueellisesta äkillisestä rakennemuutoksesta eli Perlos Oyj:n tuotannon alasajosta. Jatkaa ja osittain korvaavaa tuotantoa on saatu aikaiseksi, mutta muutokset olivat silti kovin tuntuja. Tilastojen valossa primaari rakennemuutos on ohi, vaikka ala muuttuikin ja kehittyi jatkuvasti. Rahassa mitattuna nykyinen tuotanto on noin 10 miljoonaa euroa/kk, kun se parhaimmillaan oli noin 25 miljoonaa euroa. Alan yritysten lukumäärä on 34 (=36 toimipaikkaa).

Henkilöstön määrä kasvoi vielä 2005, jonka jälkeen kehitys on ollut huomattavan negatiivista. Toimialan tuotanto tapahtuu pääosin Joensuun seudulla, joten Pielisen Karjalasta ja Keski-Karjalasta ei ole vastaavia tietoja olemassa. Yksinkertaisilla laskutoimituksilla voidaan arvioida Joensuun seudun ulkopuoliseksi tuotannoksi Pohjois-Karjalassa vuositasolla noin 10 miljoonaa euroa, mikä tapahtuu 7 yrityksen voimin.

Tapio Kinnunen

kilöstön määrän kehitys tulee olemaan toimialalla negatiivista. Lisäksi alan kilpailukyvyyn lisäämiseksi automaation tasoa tullaan jatkossa lisäämään, jolloin työvoiman tarve ei välttämättä nouse kuten ennen, vaikka tuotantomäärät kasvaisivat.

Vienti metallituotteiden valmistuksessa Pohjois-Karjalassa on viime vuosina kehittynyt erittäin positiivisesti. Vuonna 2006 kasvu oli suurimmillaan ollen noin 20 %. Vuoden 2007 aikana viennin prosentuaalinen kasvu kuitenkin alkoi pienetä, mutta vuonna 2008 kasvua oli edelleen 8,3 %. Viennin osuus liikevaihdosta oli vuonna 2007 metallituotteiden valmistuksessa noin 28 %. Vuoden 2008 ensimmäisen vuosipuoliskon viennin kehitys osoitti tasoittumisen merkkejä ollen 6,7 %, mutta viimeisellä vuosipuoliskolla kasvu kuitenkin vielä jatkui ollen 10,3 %.

Viennin arvo toimialalla vuonna 2008 oli 80,8 miljoonaa euroa. Toimialan yritykset ovat investoineet kalustoon viime vuosina ja alan teollisuudessa Pohjois-Karjalassa on tehokas tuotantolaitteisto. Toimialan vahvana säilyminen edellyttää yritysten omien tuotteiden kehittämiseen lisääntyvää panostamista ja yritysten kansainvälisen kilpailukyvyyn kehittämistä. Kehittämisen tulee kohdistua myös henkilöstön osaamisen kehittämiseen.

Tapio Kinnunen

Muovituotteiden valmistus (252)

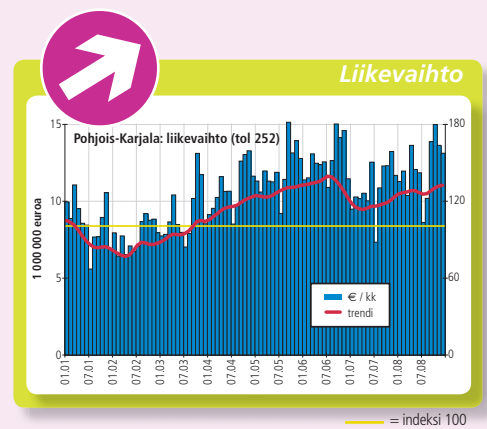
Muovituotteiden valmistuksen liikevaihto ylittää vuositasolla lähes 150 miljoonaa euroon 35 yrityksen voimin. Yrityskanta on kasvanut lievästi.

Miellyttävä uutinen on, että tuotanto on kääntynyt ainakin toistaiseksi entiselle tasolle; kaikki menneen vuoden kuukaudet (1-12/08) ylittävät jopa selkeästi edellisen vuoden vastaavat ja koko vuoden kasvu on keskimäärin 11 %.

Joensuun seudun osuus kokonaistuotannosta on 3/4. Muulle Pohjois-Karjalalle jää noin 35 miljoonan euron vuosituotanto. Yli 2/3 tuotannosta menee vientiin. Vienti saavutti itse asiassa kaikkien aikojen ennätyksensä 9/2008, jolloin viennin arvo oli n. 10 miljoonaa euroa.

Henkilöstön määrän kehitys oli myös positiivinen: 19 % I/08 ja 8 % II/08.

Erkki Rönkkö

Koneiden ja laitteiden valmistus, tol DK

Kone- ja laitevalmistuksen puolella maailmantaloudessa tapahtuneet muutokset vaikuttivat jo hieman vuoden 2008 kehitykseen. Toimialan liikevaihto laski 1,1 % Pohjois-Karjalassa vuonna 2008 ollen noin 455 miljoonaa euroa. Vuonna 2007 kehitys oli erittäin positiivinen, kun kasvua kertyi 11,4 %. Vuonna 2008 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana toimialan kasvu oli keskimäärin miltei 9 %. Vuoden viimeisen neljänneksen kehitys oli kuitenkin 26 % negatiivinen, joka vaikutti koko vuoden kehitykseen muuttamalla sen negatiiviseksi.

Koko maassa toimialalla liikevaihto kasvoi viime vuonna 12 %. Vuonna 2007 kasvua oli koko maassa 14,6 %. Toimialaan vaikuttavat vuonna 2009 koko maailmantaloutta koskevat epävarmuustekijät ja rahoituksen kallistuminen. Vientimaiden talouden kehittyminen on tällä hetkellä epävarmaa ja kuva vuosi tulee olemaan alalle erittäin haasteellinen.

Toimialalla toimipaikkojen lukumäärä Pohjois-Karjalassa oli noin 120. Merkittäviä yrityksiä löytyy mm. metsäkoneiden sekä siirto- ja nostokoneiden valmistuksen alalta. Alan tulevaisuuden näkymät ovat haasteelliset, sillä metsäteollisuudessa tapahtuvat rakenteelliset muutokset vaikuttavat myös maakunnan koneiden ja laitteiden valmistukseen. Maakunnassa valmistettavista toimialan tuotteista merkittävä osa on metsäteollisuuden prosesseihin liittyviä koneita ja laitteita. Toimialalla korostuvat

entisestään tuotannon tehokkuuden kehittämisvaatimukset sekä uusien tuotteiden ja liiketoimintalueiden kehittäminen metsäalan rakenteen muuttuessa.

Pohjois-Karjalassa koneiden ja laitteiden valmistuksen toimialan henkilöstön määrä vuoden 2008 ensimmäisellä vuosipuoliskolla 1,6 % pienempi kuin vuotta aiemmin. Toisella vuosipuoliskolla henkilöstömäärä nousi 2,3 %. Koko vuoden 2008 osalta toimialan henkilöstömäärä säilyi siis miltei ennallaan, muutos oli 0,2 %.

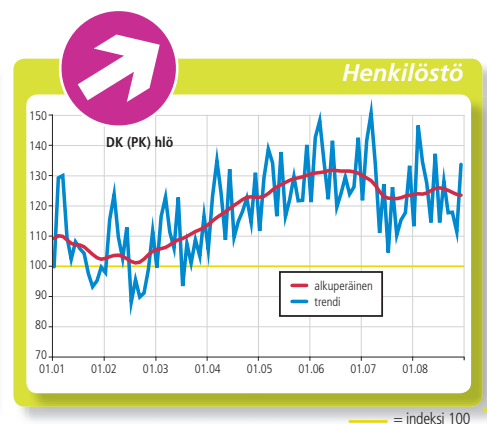
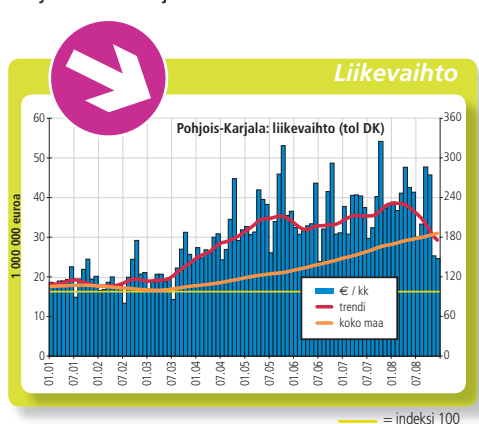
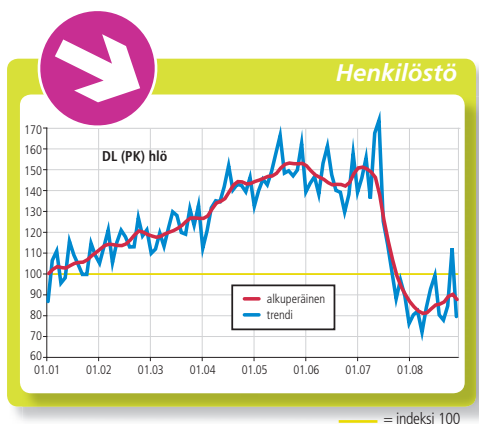
Muutosta toimialalla on henkilöstömäärän kehityksessä tapahtunut, sillä vielä muutama vuosi sitten toimiala kuului henkilöstömäärältään nopeimmin kasvaviin aloihin. Vielä vuonna 2006 henkilöstön määrä lisääntyi 5,7 % edelliseen vuoteen nähden. Kasvu taittui kuitenkin selvästi vuoden 2007 alussa.

Tapio Kinnunen

Toimiala on hyvin vienti-intensiivistä, joten ala kärsii myös nykyisestä globaalista pienentyneestä kysynnästä. Valtakunnallisestikin elektroniikka- ja sähköteollisuuden rakennemuutos on ajoittunut 2000-luvulle. Kahdeksan viimeisen vuoden aikana Suomessa ollutta tuotantoa on siirretty lähelle mas-samarkkinoita ja/tai halvempien työvoimakustanusten alueille.

Massatuotanto on jättänyt Suomen ja tulevaisuus on enemmän tai pienivolyymisemmän teollisuuselektroniikan varassa. Toimialan sisällä entistä näkyvämpi rooli on tullut sähkötekniiselle teollisuudelle aiemman tietoliikennevälineiden valmistuksen kustannuksella.

Erkki Rönkkö

Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (201)

Vuoden 2008 jälkimmäisellä puoliskolla toimialan liikevaihto laski 118,5 miljoonaan euroon, kun edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona liikevaihto oli 140 miljoonaa euroa. Laskua kertyi 15,4 % edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Toimialan vienti laski vuoden 2008 jälkipuoliskolla 13,7 %, n. 75 miljoonaan euroon. Toimialan henkilömäärä laski ajanjaksolla 11,5 %. Toimiala on nyt supistunut yhtäjaksoisesti vuoden 2007 kolmannesta vuosineljänneksestä alkaen.

Vuoden 2007 syksyllä alkaneet vaikeudet jatkuivat sahateollisuudessa vuoden 2008 loppupuoliskolla. Sahatukien kantohinnat laskivat jonkin verran ai- van vuoden 2008 lopussa ja ovat nyt vuoden 2007 suhdannehuippua edeltävällä tasolla. Sahatavaran vientihinnat laskivat loppuvuonna 2008 edelleen hieman, joskin alkuvuonna nähty jyrkkä lasku tait- tui. Vuoden 2007 lopulla aloitetut tuotannon supis- tamistoimet ovat jatkuneet edelleen vuoden 2008 lopulla sekä Suomessa että Pohjois-Karjalassa. Sa- hatavaran tuotanto jäi hieman alle 10 miljoonaan kuutioon koko Suomessa vuonna 2008, kun se vielä 2007 oli yli 12 miljoonaa kuutiota. Vientisahausten

kannattavuus ja kilpailukyky on heikko, pienillä pai- kallissahoilla ja pidemmälle erikoistuneilla sahoil- la ja höyläämöillä tilanne ei ole ollut yhtä vaikea. Kokonaisuudessaan mitään merkittävää positiivista käännöstä ei toimialalla ole näköpiirissä 2009.

Jarkko Tenhunen

Puutavaran valmistus (202-205, 361)

Vuoden 2008 loppupuoliskolla toimialojen liikevaihto laski 22,7 % päättyen yhteensä 57,6 miljoonaan euroon, kun edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona liikevaihto oli 74,5 miljoonaa euroa. Henkilöstömäärä reagoi maltillisemmin ja putosi 7,3 %. Toimialojen vienti väheni vuoden 2008 jälkimmäisellä puoliskolla peräti 33,1 % päättyen 20,2 miljoonaan euroon. Vuoden 2008 viimeisellä vuosineljänneksellä toimialojen vienti romahti 43,1 %

Pohjois-Karjalassa merkittävimmät toimialat ovat puulevyjen valmistus, rakennuspuusepäntuotteiden valmistus, kalusteiden valmistus ja puuelementti- sekä valmistalojen tuotanto. Puutuotteiden kysyntä on voimakkaasti sidoksissa rakentamisen kehitty- miseen. Euroopan tasolla kokonaisrakentaminen laskenee 2009 jonkin verran, asuntorakentaminen merkittävästi. Korjausrakentamisen odotetaan kas- vavan Suomessa 2009 jonkin verran, millä on po- sitiivista vaikutusta puutuotteiden kysyntään. Koko- naisuudessaan toimialojen tulevaisuuden näkymät 2009 vaikuttavat synkiltä. Useat pohjoiskarjalaiset puutuote- rytykset ovat edelleen vuoden 2008 lop- pupuoliskolla ilmoittaneet tuotannon rajoittamistoimista.

Jarkko Tenhunen

Kivituotteiden valmistus (267)

Kivituotteiden valmistuksen toimialalla on maakunnassa noin 20 toimipaikkaa, joiden yhteenlaskettu vuosiliikevaihto ylitti 68 mil- joonaa euroa vuonna 2008. Toimialan liike- vaihdosta yli 43 prosenttia tuli viennistä, jonka arvo ylitti 30 miljoonaa euroa vuonna 2008.

Kivituotteiden valmistuksen toimiala on elänyt viime vuosina voimakkaasti suhdanteiden mukana. Vielä vuonna 2006 toimialan liikevaihto kasvoi noin 16 prosentin vuosivauhtia. Käännös huomompaan ta- pahtui vuoden 2007 aikana, jolloin liikevaihto laski lähes 11 %. Vuoden 2008 aikana toimialan liikevaihto laski ainoastaan 2 % verrattuna vuoteen 2007.

Vuosi 2008 oli kivituotteiden valmistuksessa kak- sijakoinen: alkupuoliskolla toimialan liikevaihto laski lähes 7 % edeltävän vuoden vastaavasta ajan- jaksosta, vuoden 2008 loppupuoliskolla toimialan liikevaihto kuitenkin kasvoi 2 % edeltävään vuoteen verrattuna. Liikevaihdon kasvu ajoittui viimeiseen vuosineljännekseen.

Liikevaihdon vähenemisen syynä on ollut vuolu- kituotteiden viennin heikkeneminen. Vuoden 2007 aikana kivituotteiden viennin arvo supistui 25,9 % huippuvuoden 2006 tasosta. Viennin arvo jatkoi supistumistaan vuonna 2008 ja se jäi 9 % vuoden 2007 tasosta. Vuoden 2008 jälkimmäinen puolisko antaa kuitenkin viitteitä viennin elpymisestä ja itse asiassa viennin arvo kasvoi 9,5 % vuoden 2007 lop- pupuoliskoon verrattuna.

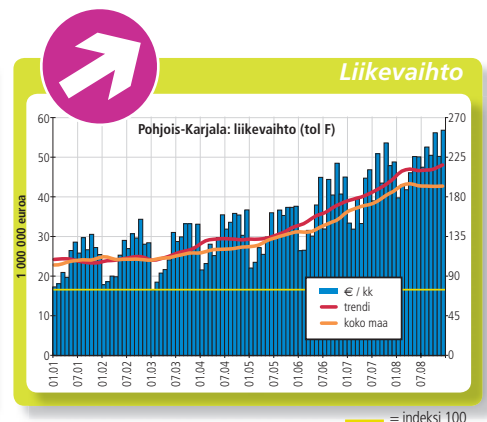
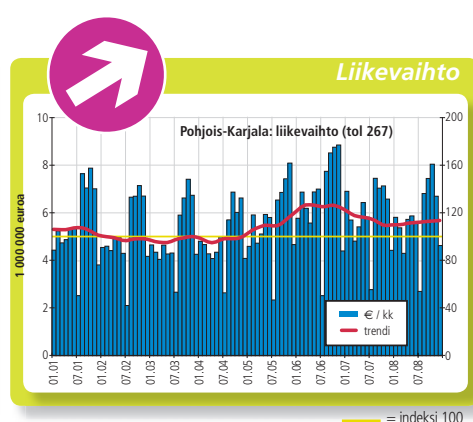
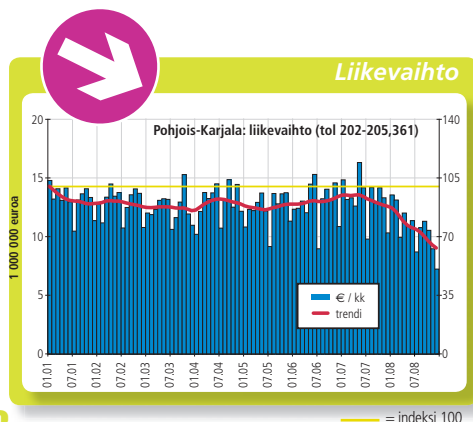
Tuukka Arosara

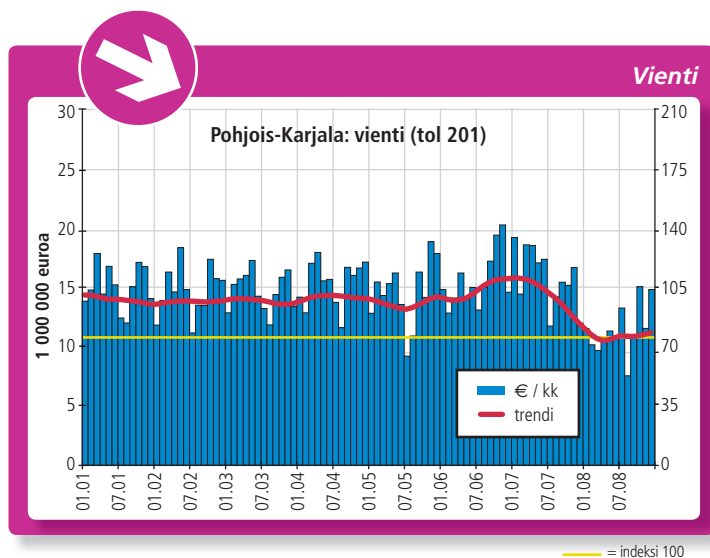
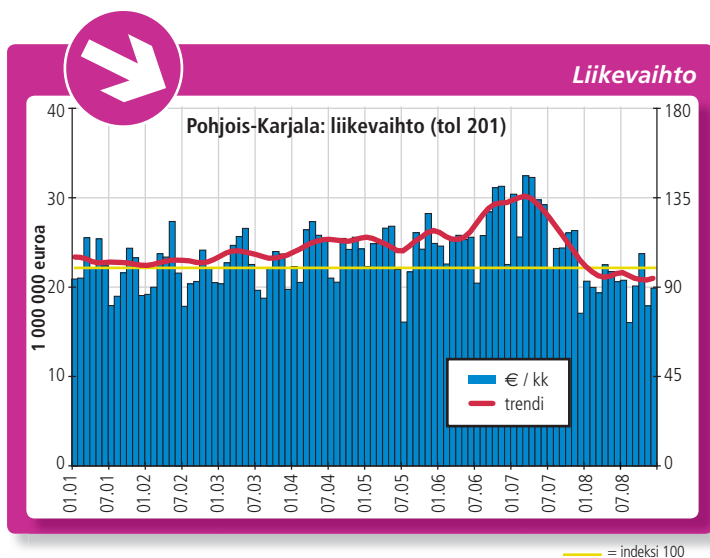
Rakentaminen (F)

Vuoden 2008 jälkimmäisellä puoliskolla rakentamisen liikevaihto oli 312,8 miljoonaa euroa, kasvun ollessa 10,5 % edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Vuoden 2008 loppupuoliskolla rakentamisen- sa henkilöstömäärä kasvoi 8,6 %.

Toimialan erittäin myönteistä kehitystä on pitänyt yllä alueen voimakas liike- ja toimistorakentaminen, jonka kasvu lienee kuitenkin jo taittunut. Vuoden 2008 loppupuoliskolla rakentaminen kasvoi kai- killa Pohjois-Karjalan seutukunnilla. Vuonna 2009 Suomen tasolla kokonaisrakentamisen odotetaan vähentyvän, uudistuotannon ja asuntorakentamisen merkittävästi. Toimitilarakentamisen odotetaan su- pistuvan viimeistään syksyllä 2009. Infrarakentami- nen sekä korjausrakentaminen kasvanevat vuoden 2009 aikana.

Jarkko Tenhunen

Kuljetus (I)

Kuljetus, varastointi ja tietoliikennepalvelut kehittyi 1990-luvulla poikkeuksellisen suotuisasti vakiintuen sitten silloiselle ja nykyiselle tasolle. Eli muutokset ovat olleet koko nykyisen vuosituhannen jokseenkin olemattomia. Kehitys on ollut koko maan keskiarvoa selvähösti heikompa.

Alalla toimii Pohjois-Karjalassa noin 800 yritystä ja kokonaisliikevaihto yltaa vuositasolla noin 330 miljoonaa euroon. Henkilöstömäärän kehitys on ollut olematonta jo useamman vuoden, mikä on ollut identtistä liikevaihdon kehityksen kanssa.

Liikevaihdon kehitys on selvästi positiivisimpaa Pielisen-Karjalassa, 3 % alkuvuonna ja 8 % loppuvuonna. Keski-Karjalassa kehitys on ollut vaatimatompaa kuin koko Pohjois-Karjalassa keskimäärin.

Erkki Rönkkö

Elintarvikkeiden valmistus (DA)

Elintarvikkeiden valmistuksen liikevaihto lähti kasvuun vuoden 2007 aikana. Liikevaihdon kasvu on ollut koko vuoden 2008 osalta suhteellisesti nopeampaa verrattuna sekä kaikkien toimialojen liikevaihdon kasvuun Pohjois-Karjalassa että elintarvikkeiden valmistuksen liikevaihdon kasvuun koko maassa.

Liikevaihdon hyvä kehitys jatkui vuoden 2008 kaikilla vuosineljänneksillä: Tammi-maaliskuussa lisäystä kertyi 11,1 %, huhti-kesäkuussa 12,7 %, heinä-syyskuussa 11,8 % ja loka-joulukuussa 10,4 %. Koko vuoden 2008 kasvuksi kertyi 11,5 %, kun koko maan tasolla kasvua saatiin 8,8 %.

Liikevaihdon kasvuun on osaltaan vaikuttanut yleinen elintarvikkeiden hintojen nousu, joka tapahtui Suomessa vuoden viiveellä muusta Euroopasta. Elintarvikkeiden hintojen on ennakoitu laskevan jonkun verran kuluvan vuoden aikana, mikä vaikuttaa myös liikevaihdon kehitykseen tulevaisuudessa.

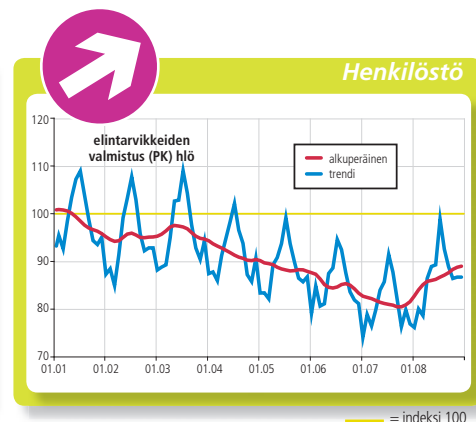
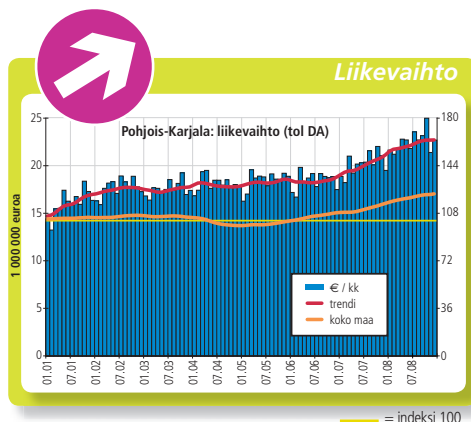
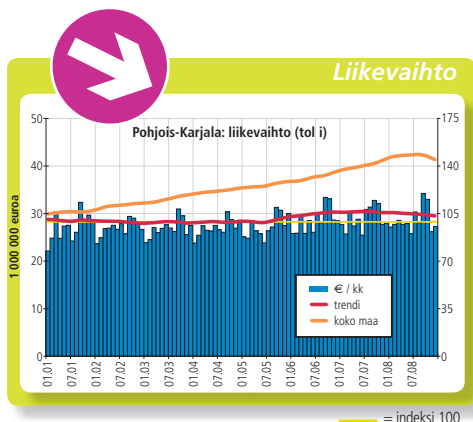
Elintarvikkeiden valmistuksen toimialan vuosiliikevaihto Pohjois-Karjalassa on noin 270 miljoonaa euroa. Liikevaihdosta runsas 80 % muodostuu Joensuuun seutukunnalla.

Elintarvikkeiden valmistusta harjoittaa maakunnassa noin 95 yritystä. Pääosa yrityksistä on pieniä alle 20 henkilöä työllistäviä.

Valtaosa elintarvikejalostuksen liikevaihdosta muodostuu maitotaloustuotteiden valmistuksesta. Muita merkittäviä elintarvikealan yrityksiä maakunnassa löytyy leipomosektorilta ja lihanjalostuksesta.

Myös elintarvikeyritysten henkilöstömäärä on kääntynyt nousuun koko 2000-luvun jatkuneen vähenemisen jälkeen. Elintarvikkeiden valmistuksessa henkilöstömäärä kääntyi 6,8 % positiiviseksi vuonna 2008. Kasvu kiihtyi vuoden loppua kohden ja vuoden viimeisellä neljänneksellä päästiin 11,5 % kasvulukemiin.

Timo Tanskanen

Nuorten hoitopalveluita tarvitaan

Vuoden 2007 lopussa perustetun *Messi Oy:n* toiminnan keskeisin muoto on *Haapalahdessa* sijaitseva kuntoutusyksikkö nuorille ja nuorille aikuisille. Kauniissa maalaismaisemassa nuorten on hyvä kuntoutua ammattitaitoisen henkilökunnan tuella.

– Tarjoamme ympärivuorokautista psykososiaalista kuntoutusta lapsille ja nuorille. Olemme virallisesti lastensuojelulaitos. Erytishoitoa tarvitsevat nuoret saavat meillä hoivan, turvan, kasvatuksen, psykiatrisen sairaanhoidon, kuntoutuksen ja opetuksen, kerhotoiminnanjohtaja ja yrittäjä Marjariitta Pölonen-Pennanen.

Asiakassuhteet Messiin ovat osoittautuneet pidemmiksi kuin yrityksessä alun perin suunniteltiin.

– Ajattelimme, että lyhin jakso meillä olisi kolme kuukautta, mutta yksikään asiakkuus ei ole jäänyt

siihen. Ne nuoret, jotka meille sijoitetaan, ovat psykososiaalisesti huonokuntoisia ja tarvitsevat suhteellisen pitkän hoitojakson. Lyhin hoitojakso meillä on ollut puoli vuotta, laskeskelee toiminnanjohtaja.

– Kunnissa joudutaan nyt miettimään todella tarkoin mihin rahat käytetään. Luotan kuitenkin, että kuntapäätäjiltä löytyy ajatus, että lapset ja nuoret on hoidettava hyvin. Tulevaisuus on meidän kohdallamme haasteellinen. Jatkuvasti on mietittävä toiminnan kehittämistä ja toimintakonseptin toimivuutta.

Täydennyskoulutusta

TE-keskuksen kautta

Kuntoutusyksikkö Messissä henkilöstöä on kymmenen yrittäjä mukaan luettuina. Henkilöstö on keskimääräistä korkeammin koulutettua, mikä nostaa hoitovuorokauden hintaa.

– Hintamme ovat korkeammat kuin mitä Pohjois-Karjalassa on totuttu maksamaan, tietää Marjariitta Pölonen-Pennanen.

Vaikka henkilöstö on jo nyt osaavaa, aina on syytä kouluttaa lisää. Messin henkilöstön osaamista kartoitetaan tällä hetkellä ja sen pohjalta pyritään suunnittelemaan tarvittavaa koulutusta.

– Varmasti tulemme kääntymään TE-keskuksen puoleen kunhan saamme kartoitettua täydennyskoulutuksen tarpeen. TE-keskuksella on hyviä koulutushankkeita, joita olemme ajatelleet hyödyntää.

Majoitus- ja ravitsemistoiminta (H)

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan liikevaihto kasvoi koko Pohjois-Karjalassa 3,8 %, kasvu oli muuta maata hitaampaa. Liikevaihdon yhteenlaskettu määrä oli 58,9 miljoonaa euroa.

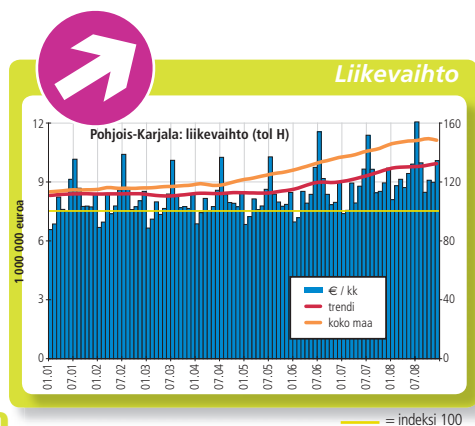
Valtaosa maakunnan majoitus- ja ravitsemistoiminnan yrityksistä sijaitsee Joensuun seudulla. Joensuun seudun vuositason kasvu oli 6,5 % ja viimeisen neljänneksen kasvu oli 4,1 %. Keski-Karjalan seudulla vuositason kasvu oli n. 3 %, voimakkainta kasvu oli viimeisellä vuosineljänneksellä. Myös Pielisen Karjalan seudulla liikevaihto kasvoi ja oli lähes 5 %, voimakkainta kasvu oli vuoden ensimmäisellä neljänneksellä.

Henkilöstön määrä toimialalla nousi edellisen vuoden pienen laskun jälkeen 4,6 %. Majoitus- ja ravitsemistoiminta on työllistävä toimiala ja toimialalla on positiivista vaikutusta muiden palvelujen kysyntään.

Vuodet 2007 ja 2008 ovat olleet kasvun vuosia. Maakunnassa jatketaan toimialan kehittämistä yhteisen strategian mukaisesti. Alueilla on tehty kehittämissuunnitelmia ja viimeisimmät valmistuvat vuoden loppuun mennessä. Maakunnassa on käynnissä vetovoimaa lisääviä ohjelmajalvuhankkeita ja majoituskapasiteettia lisääviä investointeja sekä runsaasti yleisempiä matkailun kehittämishankkeita.

Vertailukauden lukujen perusteella matkailu on edelleen kasvua ja kasvun arvioidaan jatkuvan. Tarkastelussa on myös tiedostettava, että maakunta on ns. mökkialuetta ja siltä osin tulokset eivät sisälly lukuihin.

Seija Varis

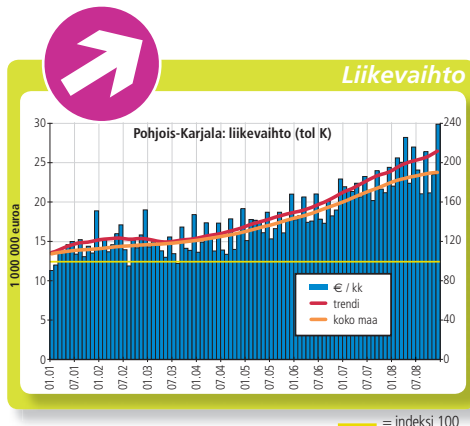
Liike-elämän palvelut (K)

Liike-elämän palvelut -toimialan liikevaihto jatkaa kasvuaan, tosin hidastuen. Trendi on ollut nouseva aina vuoden 2004 lopusta alkaen. Toimialan liikevaihto oli tarkastelujaksolla 145,6 miljoonaa euroa. Liikevaihdon puolivuosi-uusi muutos on edelleen korkeahko 9,9 %. Koko vuoden tasolla tarkasteltuna toimiala kasvaa maakunnassamme muuta maata nopeammin. Henkilöstön määrä kasvoi tarkastelujaksolla 5,3 %.

Toimialan yritykset ovat keskittyneet Joensuun seudulle. Joensuun seudulla kasvu on hidastunut, mutta oli vielä 9,8 %. Keski-Karjalan seudulla liikevaihto kasvoi huikeat 33 % vuoden 2008 jälkimmäisellä puoliskolla verrattuna vuoden 2007 vastaavaan aikaan. Pielisen Karjalan seudulla hyvin alkanut kasvu kääntyi laskuun ja vuoden 2008 kasvuksi jäi 4 %. Näissä luvuissa on huomattava, että vertailuluvut ovat pieniä.

Liike-elämän palveluissa on edelleen kasvupotentiaalia; uusia yrityksiä perustettiin vuoden 2008 aikana peräti 176 kpl. Tämän sektorin yrityksillä on keskeinen rooli muiden toimialojen kasvussa ja kehittämisessä, sillä nämä yritykset tuottavat lisäarvoa kaikille toimialoille. Näillä yrityksillä tulee olemaan tärkeä rooli siinä vaiheessa, kun talouden tulevaisuuden näkymät alkavat näyttää valoisammilta.

Seija Varis

Kauppa (G)

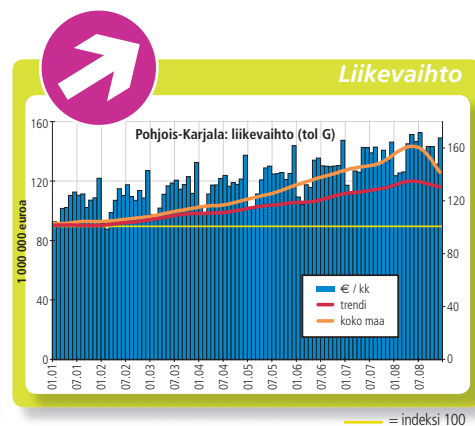
Kaupan liikevaihto koko Pohjois-Karjalan osalta kasvoi hidastuen. Liikevaihdon lisäys edellisen vuoden vastaavaan jaksoon verrattuna oli 3,0 %. Heinä-syyskuussa kasvu oli vielä 5,4 %, mutta loka-joulukuussa enää vain 0,6 %. Koko maan suhteellinen liikevaihdon kasvu koko vuodelta oli 6,5 %, kun se maakunnassa oli 4,8 %. Toimialan liikevaihto yhteensä oli tarkastelujaksolla 857,4 miljoonaa euroa.

Henkilöstön määrän kasvu jatkui edelleen ja tehtyjen henkilötyövuosien kasvu oli edellisen vuoden vastaavaan jaksoon verrattuna 6,7 %.

Joensuun seudulla kaupan kasvu oli vuoden 2008 jälkipuoliskolla 1,9 %. Keski-Karjalan seudulla liikevaihdon vuoden 2008 alun kauden reipas kasvu hidastui loppuvuonna 2,8 %:iin. Pielisen Karjalan seudulla vuosi 2008 oli erityisen voimakkaan kasvun kautta ja liikevaihdon kasvu oli 10 %.

Kaupan myynnin suotuisa kehitys vaikuttaa muihin taloudellisiin aktiviteetteihin; kaupalla ja muulla palvelutuotannolla on potentiaaliset mahdollisuudet korvata väheneviä teollisuustyöpaikkoja. Kauppa on suuri toimiala ja sillä on suuri vaikutus maakunnan imagolle ja kehitykselle.

Seija Varis

Löytyykö maksaja?

Tulijoita kuntoutusyksikköön olisi jonoksi asti, mutta pulman aiheuttaa maksajan löytyminen. Messi Oy on asiassa hankalasti hallintokuntien välissä.

– Asiakkailamme on yleensä terveydenhuollon hoitosuhde ja he vaativat ympärivuorokautista psykiatrista hoitoa, eikä perhe pysty heitä hoitamaan. Suomen lainsäädännön mukaan erikoissairaanhoido ei voi suoraan ostaa meidän tarjoamaamme palvelua. Käytännössä maksajan pitää löytyä kunnan perusterveydenhuollosta tai sosiaalitoimesta. Kunnat taas eivät ole tottuneet sijoittamaan nuoria laitoshoidon terveydenhuollon perusteiden, selvittää Pölonen-Pennanen monitahoista asiaa.

Ratkaisua asiaan ei vielä ole löytynyt. Kuntoutusyksikköön hoitoon tuleminen on tähän saakka edellyttänyt lastensuojeluasiakkuutta, jotta sosia-

litoimi voi antaa maksusitoumuksen.

– Tilanne on erittäin pulmallinen, toiminnanjohtaja toteaa.

Toiminnanjohtaja Marjariitta Pölonen-Pennanen (oik.) Messin keittiössä psykiatrisen sairaanhoitajan Eija Valjakan (vas.) ja emäntätyötoiminnanohjaajan Sari Hämäläisen seurassa.

Yksityiset koulutus-, terveys- ja sosiaalipalvelut (M-N)

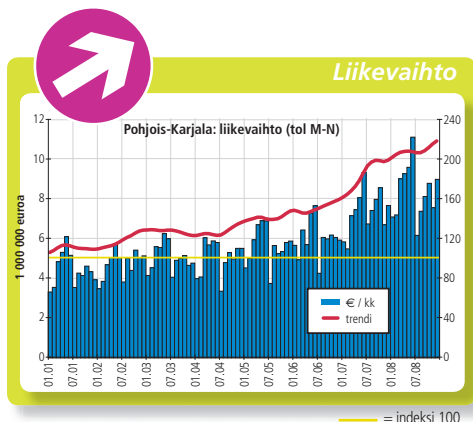
Yksityisten koulutus- terveys- ja sosiaalipalvelujen jo pitkään vallinnut hyvä kehitys jatkui vuoden 2008. Maakunnan tasolla toimialan liikevaihto kasvoi vuoden 2008 aikana yli 13 % edellisestä vuodesta. Vuosi 2008 oli koulutus- terveys- ja sosiaalipalveluissa hieman kaksijakoinen vuoden alkupuoliskon huima yli 23 prosentin kasvu tasaantui loppupuoliskon 4,3 prosentin kasvuksi verrattuna edeltävän vuoden vastaavaan ajankohtaan.

Yli kolme neljännessä toimialan liikevaihdosta syntyy Joensuun seutukunnassa. Pielisen Karjalan osuus toimialan liikevaihdosta oli vuoden 2008 ensimmäisellä puolikkaalla yli 15 % ja Keski-Karjalan hieman yli 7 %.

Seutukunnittain tarkasteltuna kasvu oli voimakkainta Pielisen Karjalassa, jossa toimialojen liikevaihto kasvoi kesä-joulukuussa 12 prosenttia vuoden 2007 vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Myös Joensuun seutukunnassa toimialan kasvu oli maltillista (3,8 %) ja vain hieman maakunnan keskimääräistä kasvua pienempää. Keski-Karjalassa yksityisten koulutus-, terveys ja sosiaalipalvelujen liikevaihto laski 2,5 % vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna.

Tulevien kuukausien kehitys näyttää, missä määrin edelleen jatkuva talouden epävarmuus vaikuttaa toimialan kehitykseen, vai onko toimiala vaihtuvilta suhdanteilta suojassa. On kuitenkin selvää, että pelkästään väestön ikääntyminen ylläpitää terveys- ja sosiaalipalvelujen kysyntää myös tulevaisuudessa.

Tuukka Arosara

ICT ja Tietojenkäsittelypalvelut (72)

Informaatio- ja kommunikaatioteknologian kehitys on merkittävä muiden toimialojen kehityksen kannalta. Tietotekniikka ja elektroniikka integroituvat tuotteisiin ja palveluihin tuoden tehoa ja tuottavuutta.

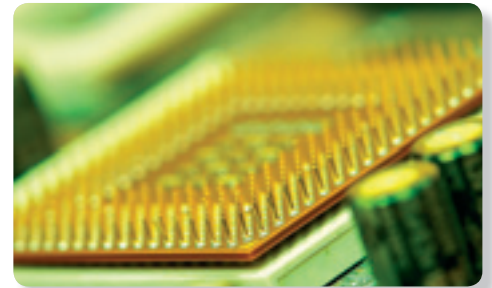
ICT-sektorin tuotannon arvo on Pohjois-Karjalassa 240 - 280 miljoonaa euroa ja tuotannosta yli 90 % syntyy Joensuun seutukunnassa. Luku sisältää mm. teleliikenteen (=puhelinoperaattorit), tietojenkäsittelypalvelut, kustannustoiminnan, mainos- ja markkinointipalvelut, elokuva- ja videotoiminnan ja mainitun sähkö- ja elektroniikkateollisuuden. Toimiala sisältää sekä teollista tuotantoa että palvelujen tuotantoa. Alalla toimii maakunnassa noin 350 yritystä.

Kun tuotannon kehitysluvuista puhdistetaan toisaalla kommentoitu sähkö- ja elektroniikkateollisuus, loppuvuoden 2008 liikevaihdon nähdään laskeneen peräti 10 % edellisvuoden loppuvuodesta. Tämä tarkoittaa, että IT-palvelujen kysyntä supistui selkeästi jo syksystä 2008.

Pielisen-Karjalassa liikevaihto oli alkuvuodesta 13 % edellisvuoden alkuvuotta isompi ja loppuvuodetakin vielä 7 % isompi. Keski-Karjalan informaatiosektorin liikevaihto kehittyi vaihtelevasti: I/08 -16 %, II/08 +6 %. Molempien alueiden kehitystä selittää muu kuin elektroniikka.

Alan kasvu oli huimaa vuosina 1998 - 2000, keskimäärin noin 30 % vuodessa. Tällä vuosituhannella ei ole päästy kunnan vauhtiin Joensuun talousalueella ja alan liikevaihto on vain noin 2/3 siitä, mitä se oli kahdeksan vuotta sitten.

Koko talousalueen (ja koko ICT:n) henkilöstömää-

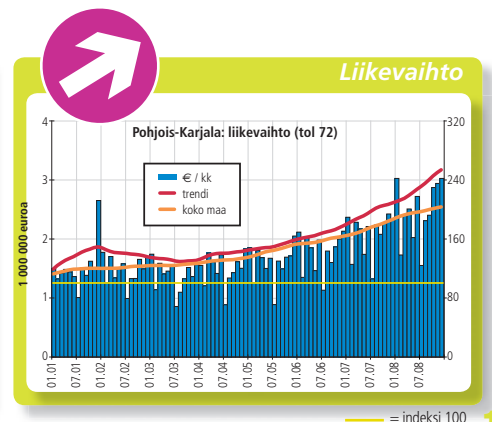
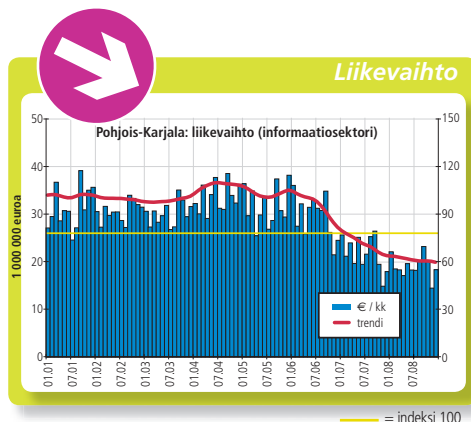
rän kehitys oli negatiivista verrattuna edelliseen vuoteen. Negatiivinen kehitys painottui alkuvuoteen 2008.

Alan merkitystä ei tule väheksyä, eikä kehitys ole ollut niin heikkoa kuin mitä tilastot näyttävät: osa kehityksestä ja kasvusta integroituu muiden toimialojen sisälle, eikä näy näissä erillistilastoissa.

Tietojenkäsittelypalvelujen kasvukehitys on ollut hyvinkin suotuisaa jo vuodesta 2004. Kahtena viimeisenä vuotena kasvu on ollut vuositasolla noin 17-18 % ja sitä ennenkin 12-13 %. Pielisen Karjalan ja Keski-Karjalan kasvulukua ei ole volyymien vähäisyyden takia saatavilla. Muun kuin Joensuun seudun tuotannon arvo on alle 5 miljoonaa euroa, josta vastaa ehkä 15 yritystä.

Koko talousalueen henkilöstömäärä on sekin noussut viisi perättäistä vuotta, viime vuonna noin 12 %. Vaikka henkilöstön määrä ylittää vasta nyt suunnilleen huippuvuoden 2002 lukuihin, osaavista henkilöistä on pientä puutetta. Kokonaisuutena tarjonta vastannee kysyntää.

Erkki Rönkkö

Julkaisun rahoittaja

- Pohjois-Karjalan TE-keskus

Yhteistyökumppanit

- Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

- JOSEK Oy

- Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy

PIKES

- Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy

Pohjois-Karjalan talouskatsaus 1 • 2009

Tilastoaineisto: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Aineistojen käsittely, taulukot ja kuvat: TE-keskus,

Alueellinen ennakointi työkaluksi Pohjois-Karjalassa -hanke.

Graafinen suunnittelu ja taitto: Idealmainos Oy

Painatus: PunaMusta Oy

Painosmäärä: 1 500 kpl

Ilmestyminen: kaksi kertaa vuodessa

Toimituskunta:

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Tuukka Arosara
projektisuunnittelija

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Pasi Hirvonen
EU-tiedottaja

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Liisa Huusko
projektipäällikkö

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Tapio Kinnunen
kansainvälistymisasiantuntija

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Matti Kuosmanen
johtaja

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Erkki Rönkkö
yksikön päällikkö

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Timo Tanskanen
rahoitusasiantuntija

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Jarkko Tenhunen
teknologia-asiantuntija

Pohjois-Karjalan TE-keskus
Seija Varis
yritysasiantuntija

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Seppo Tiainen
kuntakehityspäällikkö

Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy
Asko Saatsi
toimitusjohtaja

Joensuun Seudun Kehittämissyhtiö
JOSEK Oy
Pekka Nuutinen
toimitusjohtaja

Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy
Risto Hiltunen
toimitusjohtaja

Vipuvoimaa
EU:lta

Katsaus on luettavissa myös Internetissä:

www.te-keskus.fi/pohjois-karjala, www.josek.fi, www.pohjois-karjala.fi, www.keti.fi, www.pikes.fi